

Kolodvorska 13
1000 Ljubljana
Slovenija
T: +386 1 239 22 13
F: +386 1 239 22 16
E: info@kinodvor.org
www.kinodvor.org

Kinodvor.
Mestni kino.

Filmska vzgoja v kinu Mednarodna konferenca o pristopih k mlademu občinstvu

Sreda, 7. maj, in četrtek, 8. maj 2014
Kinodvor, Ljubljana

Program konference
Predstavitve gostov
Povzetek konference
Predavanja Iana Christieja (v angleščini)
Predavanje Riccarda Costantinija (v angleščini)
Predstavitve organizacije ECFA (v angleščini)

Konferenca je odprta za javnost. Zaradi omejenega števila sedežev vas prosimo, da svojo udeležbo potrdite z izpolnitvijo spletnega obrazca.

The poster features a yellow background on the left with the title 'Filmska vzgoja v kinu' and subtitle 'mednarodna konferenca o pristopih k mlademu občinstvu'. The dates '7. in 8. maja 2014' and location 'Kinodvor.' are listed below. The right side of the poster shows a stylized map of a city grid with a film strip graphic overlaid. The 'LE TO KI NA' logo is visible in the top right corner of the map area. At the bottom, there is a black bar containing logos for the organizer (Kinodvor Mestni kino), financial support (Slovenski filmski center, Javna agencija Republike Slovenije za kultura), European Union (Ustvarjalna Evropa), the Municipality of Ljubljana (Mestna občina Ljubljana), and the European Cinema program (EUROPA CINEMAS).

Filmska
vzgoja v kinu
mednarodna konferenca
o pristopih k mlademu občinstvu
7. in 8. maja 2014
Kinodvor.

Organizator: Kinodvor. Mestni kino.
Finančna podpora: SLOVENSKI FILMSKI CENTER JAVNA AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KULTURO
Ustvarjalna Evropa
Udeleževajoča: Mestna občina Ljubljana
Kinodvor je član: EUROPA CINEMAS

Filmsko-vzgojnih programov je v Sloveniji vse več. Odvijajo se v šolah, knjižnicah, kulturnih domovih in kinematografih. Nekateri programi filmske vzgoje spodbujajo ogled kakovostnih filmov in vzgajajo kritičen pogled, spet drugi spodbujajo predvsem ustvarjalnost mladih na področju filma. Kakšna je vloga kinematografov pri izvajanju filmske vzgoje? Kako naj se kino povezuje z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami, kakšne programe naj pripravlja za najstnike in kakšno je razmerje med kinom in novimi mediji pri izvajanju filmske vzgoje? To so osnovna vprašanja, na katera bomo skušali odgovoriti na mednarodni konferenci.

PROGRAM

Sreda, 7. maj 2014

9:00–9:30 Prihod in prijava udeležencev. Na voljo sta čaj in kava.

9:30 **Nina Peče**, direktorica Kinodvora, pozdravni nagovor

9:35 **Ženja Leiler**, generalna direktorica Direktorata za medije, Ministrstvo za kulturo RS, uvodni govor

9:45 **Jožko Rutar**, direktor Slovenskega filmskega centra, uvodni govor

10:00 **Petra Slatinšek**, Filmska vzgoja in program za otroke in mlade Kinobalon - vodja programa, program srečanja in oris področij filmske vzgoje

10:15 **Ian Christie** (VB), filmski zgodovinar in nekdanji podpredsednik mreže Europa Cinemas, uvodno predavanje o konceptu filmske vzgoje skozi čas in današnji vlogi kinematografov pri njenem izvajanju

11:10–11:30 Odmor za osvežitev, hladne in tople pijače

11:30 **Céline Ravenel** (FR), umetniška vodja Mednarodnega filmskega festivala Ciné-Jeune de l'Aisne in predsednica mreže ECFA, delo z najstniki – primer dobre prakse

12:15 **Cecilia Grubb** (SE), producentka filmskega festivala BUFF, delo z najstniki – primer dobre prakse

12:30 Pogovor o delu z najstniki, moderira Petra Slatinšek, sodelujejo: Ian Christie, Cecilia Grubb in Céline Ravenel

13:15–14:15 Odmor za kosilo (topla pogostitev za vse udeležence, Kinodvor/Slovenske železnice)

14:15 **Ian Christie**, filmska vzgoja v šoli, oblike sodelovanja kinematografov in vzgojno-izobraževalnih ustanov

15:00 **Gert Hermans** (BE), distributer in predstavnik za stike z javnostjo pri podjetju Jekino in odgovorni urednik ECFA Journal, primer dobre prakse sodelovanja z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami

15:30 Pogovor o sodelovanju med vzgojno-izobraževalnimi ustanovami in kinematografi, moderira **Barbara Hanuš** (SI), učiteljica in avtorica pedagoških gradiv, sodelujeta: Ian Christie in Felix Vanginderhuysen

16:30 Odmor

17:00 **Zgodba o otrocih in filmu** (A Story of Children and Film, Mark Cousins, VB, 2013, DCP, 106 minut, v angleščini s slovenskimi podnapisi)

Četrtek, 8. maj 2014

9:00–9:30 Prihod in prijava udeležencev. Na voljo sta čaj in kava.

9:30 **Céline Ravenel** in **Felix Vanginderhuysen** (BE), vodja distribucijskega podjetja Jekino, generalni sekretar ECFA, predstavitev organizacije **ECFA**

10:00 Martina Peštaj, medijska psihologinja, urednica oddaj za otroke na RTV Slovenija, predavanje o načinih

vodenja pogovorov z otroki glede na njihove razvojne značilnosti

10:30 Ian Christie, oblike dela z otroki in mladimi v kinu; primeri dobre prakse uporabe dvorane kot medija

11:15–11:35 Odmor za osvežitev, hladne in tople pijače

11:35 **Riccardo Costantini** (IT), programski vodja umetniškega kina Cinemazero, primer dobre prakse uporabe novih medijev v filmski vzgoji

12:15–13:00 Pogovor o uporabi novih medijev v filmski vzgoji, moderira **Kathy Loizou** (VB), vodja The Children's Media Conference, sodelujejo: Ian Christie, Riccardo Costantini in Martina Peštaj.

13:00–14:00 Odmor za kosilo (topla pogostitev za vse udeležence, Kinodvor/Slovenske železnice)

14:00 Buster Keaton: **Sherlock Holmes ml.** + predfilm: **Policaji** (projekcija za udeležence konference in za šole)

PREDSTAVITEV GOSTOV

Ian Christie (www.ianchristie.org) je filmski zgodovinar, kurator ter nekdanji podpredsednik združenja Europa Cinemas. V letih 2005 in 2006 je imel kot profesor umetnosti na Univerzi v Cambridgeu niz predavanj z naslovom The Cinema Has Not Yet Been Invented. Je član Britanske akademije, profesor za zgodovino filma in medijev na Birkbeck Collegeu ter vodja zbirke London Screen Study. Napisal in uredil je knjige o Powellu in Pressburgerju, o ruskem filmu, Martinu Scorseseju in Terryju Gilliamu ter sodeloval pri številnih razstavah, med drugim na Film as Film (Hayward, 1979) in Modernism: Designing a New World (V&A, 2006). Med njegovimi zadnjimi deli so knjiga The Art of Film: John Box and Production Design (2009) ter članki o Georgesu Mélièsu, Patricku Keillerju, o avtorskih pravicah v zgodnjem obdobju filma in o mestu filma v muzeju. Leta 2012 je uredil knjigo Audiences: Defining and Researching Screen Entertainment Reception (Amsterdam University Press).

Céline Ravenel je študirala film, umetnost in komunikologijo v Franciji. Dve leti je delala kot ustvarjalka posebnih učinkov za pariško filmsko in avdiovizualno podjetje, potem pa je sedem let organizirala mednarodni filmski festival Très Court v Reimsu. Leta 2005 je postala umetniška vodja Mednarodnega filmskega festivala Ciné-Jeune de l'Aisne v Saint-Quentinu in petindvajsetih drugih mestih, prvega festivala za mlade v Franciji, ustanovljenega leta 1983 (Laon). Od leta 2011 je predsednica umetniškega in kulturnega društva v Reimsu, leta 2013 pa je postala predsednica ECFA.

Cecilia Grubb je producentka filmskega festivala BUFF. Pred tem je bila producentka in dejavna družbenica podjetja FantomFilm Produktion. Kot članica žirije je sodelovala na nekaj mednarodnih filmskih festivalih. Zaključila je študij kulturologije na Univerzi v Lundu na Švedskem.

Gert Hermans dela kot distributer in predstavnik za stike z javnostmi pri Jekinu, podjetju za distribucijo kakovostnih filmov za otroke. Sodeloval je pri več nacionalnih in mednarodnih projektih, ki so promovirali kakovostne filme za otroke in mladino, delal pa je tudi z različnimi ciljnimi skupinami, kot so filmski strokovnjaki, mladi filmarji, zaporniki, učitelji itn. Je glavni urednik ECFA Journal. Sodeloval je pri različnih publikacijah o otroških filmih in medijih.

Felix Vanginderhuysen je od leta 1978 izvršni direktor Jekino-Films, ki ima dva oddelka: distribucijskega in izobraževalnega. Je tudi generalni sekretar Evropskega združenja za otroški film (od leta 1988), ustanovitelj Festivala evropskega mladinskega filma v Antwerpnu (1989) in trenutno še vedno predsednik edinega festivala otroškega filma v Evropi, ki na program uvršča izključno evropske filme. Od leta 2003 je predsednik programa šolskih projekcij "Lessen in het Donker". Leta 2007 je prejel kulturno nagrado za film, ki jo podeljuje flamsko Ministrstvo za kulturo.

Barbara Hanuš je trenutno zaposlena kot učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine v Banja Luki. Ima izkušnje na delovnih mestih profesorice slovenščine, šolske svetovalne delavke, učiteljice v podaljšanem bivanju in šolske knjižničarke na osnovni in srednji šoli ter pri izobraževanju odraslih. Objavila je več strokovnih prispevkov o branju, metodah poučevanja ter o knjigah za otroke in mladino. Piše zgodbe za otroke, sestavila je več beril in delovnih zvezkov. Že več kot deset let je strokovna sodelavka revij Cicido in Ciciban, ustvarjalka Cicidojevih in Cicibanovih veselošolskih vprašalnikov, zgodb v slikah, slikopisov in didaktičnih nalog v obeh revijah. S

Kinodvorom sodeluje kot avtorica pedagoških gradiv.

Martina Peštaj je urednica, avtorica in scenaristka oddaj v Otroškem in mladinskem programu Televizije Slovenija. Strokovno se ukvarja s področjem medijske psihologije, kjer raziskuje vpliv otroških televizijskih oddaj na razvoj otrok. Na RTV Slovenija vodi Laboratorij za analize oddaj v ciljnih skupinah gledalcev. Je strokovna

sodelavka revij Ciciban in Cicido, Kinobalona, Animatekinega vzgojno-izobraževalnega programa animiranega filma Slon ter hrvaškega festivala animiranega filma Animafest. Piše strokovne in poljudne članke o medijski vzgoji, sodeluje v raziskavah in predava staršem, vzgojiteljem in učiteljem o pomenu televizije in filma za otroke.

Riccardo Costantini (1978) je koordinator Cinemazera (enega glavnih kulturnih društev na področju filma v Italiji), koordinator festivala Glasovi preiskovalnega novinarstva, koordinator mednarodnega seminarja Collegium na Festivalu nemega filma v Pordenonu, profesor poučevanja avdiovizualnih medijev na Pedagoški fakulteti Univerze v Trstu, avtor več monografij o velikih mojstrih filma (Felliniju, Bergmanu, Resnaisu, Loseyju, Morettiju, Kezichu ...) in esejev, kurator razstav in retrospektiv.

Kathy Loizou je ustanovna direktorica The Children's Media Conference, vodilnega dogodka za strokovnjake na področju otroških medijev v VB. Leta 1996 je postala direktorica Sheffield Doc/Fest, od leta 2002 pa je bila direktorica festivala mladinskega filma Showcomotion, kjer se je zavzemala za pravice otrok do visokokakovostnih medijskih vsebin. Leta 2009 je s kolegi ustanovila novo neprofitno družbo za organizacijo The Children's Media Conference, ki sodeluje z ustvarjalci vsebin za otroke, tj. producenti, razvijalci digitalnih storitev, televiziji in založniki, da bi spodbudili njihovo ustvarjalnost in jim pomagali graditi poslovno dejavnost, oni pa bi v zameno lahko ustvarjali najkakovostnejše medije za otroke. Je članica upravnega odbora SHIFT, sheffieldske dobredelne ustanove, ki izobražuje prikrajsane mladostnike o filmu in digitalnih medijih; članica odbora Evropskega združenja za otroški film ter članica Britanske akademije za film in televizijo.

Povzetek konference

Kinodvor je mednarodno konferenco organiziral ob podpori Slovenskega filmskega centra in Centra Ustvarjalna Evropa kot del strokovnega programa v jubilejnem Letu kina. Strokovni program je zasnovan kot odprta platforma, s katero želimo nosilci in partnerji projekta javnost opozoriti na vlogo kinematografa kot živahnega umetniškega, kulturnega in družabnega središča. Cilj konference Filmska vzgoja v kinu je bil izpostaviti **vlogo kinematografov pri izvajanju programov filmske vzgoje**. Filmska vzgoja namreč poteka v različnih prostorih, poleg kinematografov tudi v kulturnih domovih, knjižnicah in v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Na konferenci nas je zanimala specifičnost programov filmske vzgoje v kinu, in sicer programov za mlado občinstvo. Zanimali so nas programi v šolskem in zunajšolskem oziroma prostem času.

Skušali smo odgovoriti na praktična vprašanja, ki se porajajo pri našem vsakdanjem delu, predvsem na najbolj aktualna. Prvič: **kako v kino privabiti najstnike** – s čim jih privabiti v njihovem prostem času? Drugič: **kako razumeti današnjo uporabo novih medijev in jo v program filmske vzgoje tudi vključiti**? Naj se programi filmske vzgoje v kinu prilagajajo novim načinom gledanja, in če naj se – kako? Je naše razumevanje filma danes drugačno od tistega pred množično uporabo novih medijev? In tretje vprašanje: **kakšno naj bo sodelovanje z vzgojno-izobraževalnimi ustanovami**? Je kino predvsem prostor za kakovostno doživetje filma in mora izobraževanje o filmu potekati v VIZ ustanovah ali pa naj kino poskrbi za celoten filmskovzgojni program? In še zadnje vprašanje: **kako misliti film skupaj z otroki in mladimi**? Kakšen naj bo ob filmu pogovor? So predavanja v kinu sploh primerna oblika izvajanja

filmske vzgoje? O čem naj bi se pogovarjali – o vsebini filma, o čustvih, o filmskih izraznih sredstvih? Kdaj so otroci dovolj stari, da jih spodbudimo k razmišljanju o posebnostih filmske govornice? Naj programi filmske vzgoje razvijajo pogled z učenjem o filmu ali s spodbujanjem raziskovanja doživetega ob filmu? Oziroma: kaj zares pripomore k razvijanju občutljivosti za film?

Direktorica direktorata za medije na Ministrstvu za kulturo RS, **Ženja Leiler**, je izpostavila pereč status, ki ga ima film v vzgojno-izobraževalnem sistemu. »Film je gotovo eden izmed načinov, kako vidimo sami sebe, je naša lastna podoba in je podoba o nas samih. Filmske podobe so vedno čustva, spomini, prostor. So načini, kako prepoznamo sebe in kako nekaj prepoznamo. Tega dejstva pa se danes premalo zavedajo prav tisti, ki še imajo moč, da kljubujejo oni drugi moči, namreč moči uniformirane, globalizirane filmske podobe. To so snovalci šolskih kurikulumov. Očitno je namreč, da film še vedno dojemajo kot nekaj preveč profanega, da bi lahko sodilo v šolske klopi. Film, vsaj v slovenskem kurikulumu, tako še vedno nima takšne domovinske pravice, kot jo imajo literatura, likovna umetnost, gledališče ali glasba,« je poudarila. Izpostavila je tudi pozitivne premike – v pripravi je novi neobvezni izbirni predmet Umetnost v drugi triadi osnovne šole, ki vključuje tudi film. Poleg tega si Ministrstvo za kulturo pri pristojnem Ministrstvu za šolstvo prizadeva, da bi v šolski kurikulum umestili tudi obveznost, da mora vsak otrok večkrat v šolskem letu obiskati različne umetniške ustanove, med njimi tudi kino. Še več, v skladu z Nacionalnim programom za kulturo 2014–2017 si bo Ministrstvo za kulturo prek medresorske skupine, ki bo delovala pri Slovenskem filmskem centru, prizadevalo doseči, da se v sklopu formalnega izobraževanja otrokom in mladim vsaj enkrat na leto zagotovi obisk programa filmske vzgoje v okviru Art kino mreže ali Slovenske kinoteke. Naloga skupine pa bo v prvi vrsti priprava strategije razvoja nacionalnega programa filmske vzgoje. Ta misija bo stekla še letos. V času konference je bil pred objavo rezultatov tudi razpis za Nove karijerne perspektive, namenjen zaposlovanju mladih na področju kulturno-umetniške vzgoje, torej tudi filmske, v okviru katere se bo zaposlilo več mladih strokovnjakov, ki bodo na šolah izvajali programe filmske vzgoje.

Direktor Slovenskega filmskega centra, **Jožko Rutar**, je poudaril, da je vsako leto na centru razpisana podpora projektom filmske vzgoje in da se je finančni obseg tega razpisa letos bistveno povečal. Skozi osebni spomin je opozoril na pomen angažiranega učitelja – posameznika, ki lahko bistveno določi prihodnost cele generacije mladih.

Profesor **Ian Christie**, filmski zgodovinar, kurator ter nekdanji predsednik združenja Europa Cinemas, je v svojem prvem prispevku orisal začetke filmske vzgoje in njene glavne vsebinske poudarke skozi zgodovino: začetki segajo v čas pred kinom, prvi gledalci so gledali posnetke, povezane z religijo, v tako imenovani »laterni magiji«. Za prvega znanega filmskega pedagoga je označil jezuita Abbeja Joyeja, ki je filme za mlado občinstvo pospremil s komentarji. Leta 1920 je prišlo do razmaha filmskih krožkov ali manjših filmskih klubov. Kot pomembno prelomnico pri razumevanju filma, pa tudi pri učenju o filmu, označuje leto 1941, leto nastanka filma **Državljan Kane** (Citizen Kane, Orson Welles), ki je razširil zmožnosti filmskega jezika in posledično povzročil tudi ponovni premislek o njem. Ključna publikacija, ki jo na področju teorije filma izpostavlja Ian Christie, je delo Andréja Bazina *Kaj je film?* (Društvo za širjenje filmske kulture KINO!, 2010). Bazina film ni zanimal le s tedaj popularnega tehničnega vidika, temveč se je osredotočil na njegov globlji pomen. V 60. in 70. letih so film umeščali tudi v teorijo medijev – kot enega od medijev (primer Marshall McLuhan). Sodobna filmska vzgoja se deli na dve področji, programe v šolah in šolske programe v kinematografih. Izpostavil je dva programa, kot primer prvega francoski [Ecole et cinéma](#), kot primer drugega pa belgijski program [Ecran large sur tableau noir](#). Temeljna dilema današnjega časa je prav to vprašanje: katera vrsta programa naj ima prednost? Je veliko platno v kinu pomembnejše od časa, ki je na voljo za film v šoli? Države imajo različne tradicije, pri obeh modelih pa je bistveno, da se je pomembno o filmu predvsem pogovarjati. Definicije filmske vzgoje, denimo definicija, ki jo predlaga BFI (»raven razumevanja filma, zmožnost biti zaveden in radoveden pri izbiri filmov; sposobnost kritičnega gledanja filmov in analize njihove vsebine, filmske fotografije in tehničnih vidikov; zmožnost delati z jezikom in tehničnimi sredstvi v ustvarjalni produkciji gibljivih podob«), ne govorijo o pomenu filma. Govorijo predvsem o spoznavanju tehničnih vidikov. »Kar po mojem mnenju manjka, je dejstvo, da nas filmi lahko resnično ganejo in prevzamejo – popolnoma navdušijo. Moramo spoštovati njihovo moč (za dobro in slabo) – in ne učiti le opazovanja tehnikalij,« je dejal Christie. In morda še bolj pomembna misel, ki jo lahko razumemo kot vodilo pri filmski vzgoji: »Prav tako se moramo ukvarjati z modo in okusom – zakaj so nekateri filmi (črno-beli) morda videti zastareli. Usmerjati okus otrok, a ga tudi spoštovati. In moramo si zapomniti, da kino ni učilnica; moral bi biti prostor čarovnije ...«

Céline Ravenel (FR), umetniška vodja Mednarodnega filmskega festivala Ciné-Jeune de l'Aisne in predsednica mreže ECFA, je predstavila delo z najstniki na festivalu [Ciné-Jeune](#). Festival se odvija vsako leto aprila v mestu Saint-Quentin in drugih krajih regije Aisne. Namenjen je tako mlajšim otrokom kot najstnikom in prav slednjim festival zadnjih nekaj let namenja posebno pozornost. Celovečerni igrani filmi za najstnike so izbrani tako, da spodbujajo razmislek o svetu in temah, ki najstnike zanimajo (težave v šoli, z vrstniki, doma, alkohol in droge), morajo pa biti tudi kakovostni in estetsko zanimivi. Po možnosti mora biti program sestavljen s filmi iz vsega sveta. Pomembno je, da filme spremljajo dodatne dejavnosti, ki so namenjene angažiranju te starostne skupine. Céline Ravenel verjame, da je treba najstnike pritegniti predvsem skozi delavnice in druge aktivnosti, ki ohranjajo ali povečujejo čarobnost filma in kina. To dosežemo tudi z razmislekom o filmu, pogovoru o njem, predstavitvijo avtorjev filmov ter igralske zasedbe. Poseben poudarek je tudi na pogovoru o pomenu kinematografov in o učinkih, ki jih ima na nas ogled filma v kinu. Festival se odvija na različnih prizoriščih v regiji, nekatera so izrazito ruralna in tja morajo pripeljati tudi svojo mobilno opremo. Da bi dosegli občinstvo, ki ni vajeno kina, se morajo povezati z lokalnimi kulturnimi in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami ter preveriti lokalne posebnosti. Bistveno je od primera do primera (od kraja do kraja in od filma do filma) poiskati nove načine, kako privabiti občinstvo, najstniki pa so pri tem največji izziv. V veliko pomoč je njihova dejavna udeležba skozi vse leto, pri različnih dejavnostih, ki jih festival organizira – občutek vključenosti je bistven. Mladi prostovoljci prodajajo vstopnice, delajo kot biljeterji, poročajo o festivalu idr. Céline Ravenel je z nekaj navedki odgovorila tudi na osnovno vprašanje, kaj moramo imeti v mislih, ko želimo začeti program za najstnike:

- Poznavanje specifičnih projektov in šol, raznovrstnih zvez v mestu ali regiji (letna srečanja z ravnatelji, umetniškimi in kulturnimi ustanovami).
- Zanimanja: potovanja, jeziki, gledališče, šport, nove tehnologije, modna industrija, film, ustvarjanje prve vloge, ki vključuje mladostne strasti.
- Aktivna vpletenost v projekt: prostovoljstvo, delavnice, ustvarjanje filmskega programa, žirija in. Najstniško občinstvo se (v ruralni Franciji) samo od sebe ne bo odločilo za ogled sinhroniziranega filma. Ko projekt ustvarjamo v sodelovanju s šolo in mlade neposredno vključimo vanj, so rezultati zelo spodbudni.
- Osebni razvoj in karierne priložnosti, druženje s filmskimi ekipami, odkrivanje filmske industrije, CV.
- Ustvarjanje festivalskega dogodka (vikend festivala, ciklusa).

Gre za primer festivala, ki je grajen na partnerstvu s številnimi organizacijami in ga bistveno določa dialog, tako lokalni kot mednarodni (evropska sodelovanja: [ECFA žirija](#), [program Rainbow](#), idr.) – za najstnike sta zanimiva predvsem mednarodna izmenjava mladih žirantov in prostovoljstvo. Ključni besedi: partnerstvo in vključenost mladih.

Cecilia Grubb, producentka filmskega festivala [BUFF](#), je predstavila festival in njegov filmski program za najstnike. Filmski festival za otroke in mlade BUFF se odvija vsako leto marca v švedskem mestu Malmö. V petih dneh predstavijo okrog 100 filmov, ki si jih ogleda približno 14.000 mladih obiskovalcev. Seleksijski kriteriji za film:

- filmi, ki se osredotočajo na strpnost in pravice otrok;
- filmi, ki določeno normo na neki način postavijo pod vprašaj;
- filmi, ki so posneti skozi oči otrok ali mladostnikov;
- festival si prizadeva za enako zastopanost spolov tako v filmih kot med režiserji in režiserkami;
- filmski spored kot celota bi moral vključevati širok kulturni spekter z zgodbami z vsega sveta;
- filmi, ki dopolnjujejo nabor filmskih del v kinematografih in razširjajo razumevanje mladih ljudi o tem, kaj je film tako z vidika umetniškega izraza kot tematske vsebine.

»Uporabljamo ustvarjalne metode, ki določene norme postavljajo pod vprašaj in vsebujejo interseksijsko perspektivo,« je dejala Cecilia. Na festivalu so prisotni tudi avtorji filmov, ki se pogovarjajo z občinstvom. Mlado občinstvo kaže veliko zanimanja za pogovore z gosti. Poleg premišljenega kakovostnega programa je za uspeh festivala bistven kakovosten marketing. Osredotočen je na različne starostne skupine in vsako nagovarja po svoje. Uporabljajo družabna omrežja, kot sta Facebook in Instagram. Temu se prilagaja tudi zunanja oblikovna podoba festivala, ki mora ustrezati različnim generacijsko pogojenim okusom.

Drugo predavanje Iana Christieja je bilo osredotočeno na oblike sodelovanja kinematografov in vzgojno-izobraževalnih ustanov. Poznamo primere dobrih sodelovanj, ki potekajo v različnih obsegih: lahko gre za javno financirane nacionalne programe (že omenjeni Ecole et cinema ali do nedavnega britanski [National Schools Films Week](#)), regionalna sodelovanja (že omenjeni Ecran large sur tableau noir) ali pa so to individualna sodelovanja med šolo in lokalno organizacijo, bodisi v obliki filmskih krožkov na šoli bodisi gre

za obisk lokalnega kina, ki izvaja programe filmske vzgoje. Francija je edina evropska država, kjer je izobraževanje o filmu kot umetnostni zvrsti integrirano v šolski kurikulum in težko si predstavljamo, da bi lahko njihov model prenesli na druge države, saj je pogojen z dolgo tradicijo filma v Franciji in specifičnim zgodovinskim razvojem po drugi svetovni vojni. Film v Franciji močno podpirajo tudi učitelji, ki prvenstveno niso posebej usposobljeni za poučevanje filma. Prav slednje se kaže kot splošen evropski problem: učitelji se ne čutijo dovolj seznanjene s filmom, da bi ga poučevali, in opažajo pomanjkanje znanja. Poučevanje filma se ne odvija v VIZ ustanovah kot v Franciji, pač pa ga v najboljšem primeru izvajajo kinematografi. Prednost oseba v kinematografih je, da film razumejo kot izkušnjo in ne zgolj kot strukturo, ki bi jo bilo treba sistematično poučevati. Spodbujajo dialog z mladimi in artikulacijo njihove izkušnje filma. Kinematograf učitelje vključi v proces tako, da pripravi pedagoška gradiva zanje in film približa tudi njim.

Gre za najboljši način povezovanja kinematografov in vzgojno-izobraževalnih ustanov. Za dialog z učitelji je pomembno, da pri pripravi gradiv vključimo njihovo praktično znanje drugih predmetov veliko bolj kot pa samo filmsko teorijo. »Zaradi teh izobraževanih knjig lahko ljudje, ki vodijo projekt Ecran large sur tableau noir, učitelje naslavljajo na zelo enostaven način, ki ne zahteva nobenega predhodnega usposabljanja na področju filma; tako morajo učitelji zgolj uporabiti zmožnosti in orodja, ki jih že imajo,« pravi Christie. V Veliki Britaniji je šolski kurikulum prenatrpan in to naj bi bil razlog, da v njem filma ni. Vrzel zapolnjujejo filmski krožki [Filmclub](#), v katerih učenci spoznavajo film v sklopu šolskih interesnih dejavnosti. Osnovne dileme tovrstnih sodelovanj pa so: kdo naj o filmu izobražuje učitelje in kdo naj to financira? Kje naj gledamo filme – v razredu ali v kinu? In kdo naj financira ogled filmov? Je obisk kina dobro izkoriščen? Kdo naj pripravlja publikacije in kakšne naj bodo, kdo naj jih financira? Zaključna misel: »Kakršnakoli že je državna ali regijska podpora, je vse to zelo odvisno od posameznika. Potrebna je angažiranost posameznikov.«

Gert Hermans dela kot distributer in predstavnik za stike z javnostmi pri [Jekinu](#), podjetju za distribucijo kakovostnih filmov za otroke in mlade. V svoji predstavitvi je pojasnil delo distributerja in poudaril, da se filma lotevajo na način, ki običajno bolj pritiče kinematografom – pripravljajo namreč celoten pedagoški program ob posameznem filmu, zato imajo v podjetju posebno pedagoško službo z več zaposlenimi. Dobro sodelujejo z VIZ ustanovami, tudi predšolskimi. Predšolski filmski program je na distribucijskem trgu relativno nov, vendar zelo uspešen. Pri izbiri filmov za predšolske otroke so pozorni na sledeče elemente: a) ponovitve motivov v zgodbi, ker imajo otroci radi ponovitve filmov na splošno, b) tanka meja med realnostjo in fantazijo, saj otroci med 4. in 6. letom postopoma usvajajo razliko med magičnim in logičnim in razumejo, da tisto, kar vidijo na ekranu, ni nujno resnično. Medtem ko so starejši otroci bolj pozorni na strukturo zgodbe, se predšolski odzivajo na krajše dražljaje. Zato je treba c) izbirati filme brez dialogov in v počasnejšem ritmu. Pomembno je, da so d) liki prijateljski.

Precej težje je delo z najstniki. Gert Hermans je predstavil primer »slabe« prakse – novi belgijski film [Booster](#) (Daniel Lambo). Predstavil je vse promocijske akcije, ki so se jih lotili v podjetju, in pokazal, da tudi to ni dovolj. »Vsi vemo, da je zaradi različnih razlogov najstnike skoraj nemogoče spraviti v kino, da bi prostovoljno gledali naše filme. Najstniki imajo svoje preference, ne bodo sprejeli filma, ki je mogoče videti otročji, ali naslova, ki jim je vsiljen, imajo svoje kanale za promoviranje filmov, kanale, ki jih ne moremo nadzorovati ali do katerih nimamo dostopa. Ko pride do najstniških filmov, je kino za nas 'prepovedano' območje,« je dejal. Precej lažje je do najstnikov pristopati prek učiteljev. Pri tem pa je treba previdno izbirati filme, ki so zanimivi tudi njim. Primer uspešnega najstniškega filma in množičnega sodelovanja s šolami je [Simple Simon](#) (Andreas Öhman), saj spodbuja pogovor o specifičnih temah tudi po ogledu, v razredu.

Tudi pri Jekinu delo temelji na partnerstvu – povezovanju z različnimi ustanovami: VIZ ustanovami, festivali in mednarodnimi organizacijami. Odlično sodelujejo s filmsko-vzgojno mrežo [Lessen in het donker](#), ki je podobna mreži Ecran large sur tableau noir iz frankofonega dela Belgije. Opozoril je tudi na njihovo [spletno stran pedagoških gradiv](#). Pri sodelovanju z VIZ ustanovami vidi največji izziv v zdravem ravnotežju med filmsko vzgojo, izobraževanjem skozi film in odsotnostjo izobraževanja.

Pogovor po predavanjih je z gosti vodila učiteljica **Barbara Hanuš**, sicer tudi zunanja sodelavka pri pisanju pedagoških gradiv v Kinodvoru. V pogovoru so strokovni delavci VIZ ustanov izrazili svoje mnenje, da so pedagoška gradiva uporabna, pomembna, da pa verjetno mnogi ne vedo, kje se nahajajo. (Spletne povezave do slovenskih pedagoških gradiv: <http://www.kinodvor.org/kinobalon/gradiva-za-ucitelje-in-starse/>.) Podarjeno je bilo tudi, da je film izredno motivacijsko sredstvo pri vzgoji in izobraževanju v osnovnih šoli in da učence izredno motivirajo predvsem filmske delavnice. Pri srednješolskem izobraževanju je bilo izpostavljeno, da imajo dijaki odpor do infantilizacije in radi izbirajo težje filme. Za tovrsten program je potrebna podpora učiteljev in staršev, ki naj čim več hodijo v kino tudi sami. Ian Christie je poudaril, da je pri srednješolskih individualni okus zelo pomemben in da bo 50 dijakov vedno izbralo 50 različnih filmov. Izpostavljeno je bilo tudi vprašanje izbora filmov – se učitelji morda bojijo določenih vsebin? Zakaj? Se bojijo odzivov staršev?

Pogovoru je sledila projekcija filma [Zgodba o otrocih in filmu](#) (A Story of Children and Film, Mark Cousins).

Drugi dan konference se je pričel s predstavitvijo mednarodne organizacije European Children's Film Association, krajše [ECFA](#). Predstavitev organizacije je priložena povzetku konference.

Martina Peštaj, urednica, avtorica in scenaristka oddaj v Otroškem in mladinskem programu Televizije Slovenija, je v predavanju izpostavila možnosti vodenja pogovora o filmu z otroki različnih starostnih skupin. Izpostavila je pomen ogleda filma v kinodvorani, ki pripomore k polnemu doživetju filma. Tega lahko razumemo kot sestavljanke, na katero vplivajo filmski jezik, zgodba in osebno doživetje. Predstavila je osnovne razvojne značilnosti starostnih skupin, ki vplivajo na izbiro načina pogovora. Zgodnje otroštvo, oziroma predšolsko obdobje, bistveno določajo: manj usmerjena in krajša pozornost, razvoj pojmov, slovnična in sporazumevalna funkcija govora, razvoj prepoznavanja in razumevanja čustev, čustveno doživljanje, strah, bujna domišljija in socialne interakcije (komuniciranje, empatija, skupno reševanje problemov, prijateljstvo) ter moralni razvoj (razvoj občutka za pravičnost). Srednje in pozno otroštvo določajo: miselne operacije (otrok problemov ne rešuje več na zaznavni, ampak na predstavnici ravni), aktivno usmerjanje pozornosti, konstrukcijski spomin (v mislih doda manjkajoče informacije), strah upade, naraščajo pa zaskrbljenost, anksioznost, čustva samozavedanja. Pomembne so tudi vrstniške skupine (kontekst za prosocialno in agresivno vedenje) in razvoj moralnega presojanja. Mladostništvo določajo: puberteta, doseganje spoznavne, čustvene, socialne in moralne zrelosti, količinske in kakovostne spremembe v načinu mišljenja, zaskrbljenost in anksioznost, lahko tudi socialna anksioznost, depresivnost, stanja sovražnosti, razvoj identitete, pojem o sebi (samospoštovanje, vrednostni vidik pojma o sebi), odnosi z vrstniki (vrstniška konformnost – podobna zanimanja, prepričanja, stališča), zavzemanje družbene perspektive in razvoj vrednot. Glede na navedene razvojne značilnosti je pomembno, da izbiramo predvsem tiste kakovostne filme, ki jih bodo lahko otroci v posameznem obdobju razumeli. To so praviloma takšni, ki postavljajo otroka v središče, prikazujejo stvari, ki so otrokom pomembne, in poudarjajo sposobnosti otrok – jih opogumljajo in predvsem sprejemajo otroke takšne, kot so, in ne takšnih, kot bi radi, da so. »Otrok razume filme, ko:

- razume medij kot izrazno sredstvo,
- razume značilno obliko pripovedi,
- loči med resničnim in izmišljenim,
- je sposoben prevzemati in usklajevati različne socialne perspektive,
- tisto, kar vidi na zaslonu, poveže z veliko količino dejstev, ki niso neposredno predstavljena,« je poudarila Martina Peštaj.

Zadnje predavanje Iana Christieja je izpostavilo videz kinematografov, tako arhitekturni kot spletni. Kako deluje na obiskovalce vhod v kino? Je privlačen? Viden? Vabi notri, ali odbija? Daje morda občutek težko zaprtih vrat? Kinematografi morajo, če želijo privabiti mlado občinstvo, poskrbeti za zunanjo privlačnost. Kino lahko ob pravi ponudbi postane »zatočišče« za mlade na poti iz šole do doma – kot prostor nekje vmes med obojim, če jih le zna povabiti. Za to bi se morali kinematografi še posebej zavzemati, ker je številčnost obiska med tednom zgodaj popoldne izjemno nizka. Primer uspešne prakse sta nizozemski [Movie Zone](#) in kino v Bristolu, [Watershed](#). Za oba je značilna tudi živahna spletna dejavnost, kjer poteka tudi dialog z občinstvom.

Movie Zone je mesto, kjer se lahko učimo o filmu. Nudi filmske nasvete: priporoča primerne, specifične in sodobne filme za osnovne in srednje šole. Te filme je mogoče gledati v učilnici ali v kinu. Na njihovi spletni strani lahko najdete priročnik za učitelje (z analizo) in brezplačne delovne liste za filmsko razpravo v razredu. Prek lekcij se bodo učenci seznanili z umetniškimi in tehničnimi vidiki filma. Izobraževalni dogodki v kinih: Movie Zone in We Want Cinema nudita izobraževalno orodje, ki učiteljem pomaga organizirati izobraževalno predstavitev ob ogledu filma v kinu ali kulturnem centru. Bistvena naloga kinematografov v dobi novih medijev je razširitev ponudbe – na internetu in v kinu samem. Morda bi lahko obdobje od leta 1950 do 2010, ko smo v kinu gledali samo filme, razumeli kot začasno, meni Christie. Primer dodatne ponudbe kina je lahko opera.

Riccardo Costantini vodi kino [Cinemazero](#) v Pordenoneju. Kino uporablja digitalne medije za vrsto svojih projektov. Problem novih medijev je njihova vsebina, katere kakovost je težko nadzorovana, je krajša in se hitro spreminja, poleg tega pa zahteva naš stalni odziv. Predstavil je primere dobrih praks uporabe novih medijev, ki upoštevajo navedene značilnosti. Skupni so jim: a) kratka vsebina, b) tekmovanja ali natečaji in c) nizkopračunski pogoji za izvedbo. Povezave do primerov so navedene v njegovi predstavitvi, ki je del priloge povzetka.

Pogovor o uporabi novih medijev v filmski vzgoji z govornici drugega dne je vodila **Kathy Loizou**, ustanovna direktorica The Children's Media Conference, vodilnega dogodka za strokovnjake na področju otroških medijev v VB. Martina Peštaj je uvodoma predstavila nekaj primerov uporabe novih medijev v oddajah za otroke in mlade. Tudi tu se znova izkaže pomen spletnega tekmovanja, ki mlade privlači. V pogovoru se je izkazalo, da uporabo novih medijev bistveno določa interaktivnost – določimo lahko osnovne okvire, dejanska uporaba pa gre lahko v več smeri, glede na želje in prednostno lestvico uporabnika. Novi mediji vstopajo tudi v osnovne šole; čeprav se jih nekateri učitelji otepajo, jih velja uporabiti in vključiti v proces šolanja. Zaradi svoje interaktivne narave so seveda izziv za klasične izobraževalne pristope, zato učitelji potrebujejo pedagoška gradiva o tem, kako uporabljati nove medije. Seveda pa je to težko, ker se učinki uporabe šele preverjajo (denimo, kako se spreminja fiziologija, ko pisanje zamenja tipkanje). Jasno je, da so otrokom tablični računalniki blizu, saj jim vidni tip in tipalni tip določene vsebine lažje približamo prav z njimi. Pogosto se zgodi, da jih otroci bolje obvladajo od odraslih. Gre za odprto področje, ki ponuja malo odgovorov in kjer je ključno sočasno, predvsem pa skupno raziskovanje otrok in njihovih odraslih.

Prav to nas je pripeljalo do zaključnih misli, ki jih je povzela **Petra Slatinšek**, vodja programa za otroke in mlade v Kinodvoru, ki je pripravila program konference. Filmska vzgoja nas lahko izzove, da znova premislimo našo lastno metodo dela z otroki in mladimi. Česa in kako jih učimo? Klasično ali prek skupnega raziskovanja? Primeri, ki smo jih slišali na konferenci, so pokazali, da so ključne besede pri filmski vzgoji: dialog, raziskovanje, vključevanje (najstnikov, odraslih, otrok) in interakcija, kar vse vodi v ustvarjalnost. To pa pogosto ni del klasičnega, frontalnega izobraževanja, ki se mu pri filmski vzgoji izogibamo. Ne gre za to, da bi morali otrokom podajati informacije o filmu, za katere si želimo, da se jih

naučijo, pač pa se moramo podati na pot pogovora in skupnega raziskovanja ter pri tem vključiti stvari, ki otroke zanimajo, tudi nove medije. In ta metodološki razmislek velja ne samo za filmsko vzgojo, pač pa za kulturno-umetnostno vzgojo na splošno.

Direktorica Kinodvora, **Nina Peče**, se je zahvalila za udeležbo vsem gostom, tako domačim kot mednarodnim. Zahvalila se je tudi **Mirjani Borčič** v občinstvu, prvi veliki slovenski filmski vzgojiteljici. Njen vpliv pri razvoju programov filmske vzgoje v Kinodvoru je bil odločilen. Jeseni bo Kinodvor izdal njeno novo knjigo *Odstranjevanje pogleda – Spomini, iskanja, izkušnje, spoznanja*.

Rezultati ankete

Po konferenci smo prek spletne ankete preverili zadovoljstvo udeležencev konference. Nanjo je odgovorilo 45% udeležencev.

Struktura udeležencev:

45 % udeležencev prihaja iz vzgojno-izobraževalnih ustanov in fakultet

14 % udeležencev prihaja iz kinematografov

17 % udeležencev prihaja iz drugih s filmom povezanih ustanov

13 % udeležencev prihaja iz drugih kulturnih ustanov

Glavni vzrok za udeležbo na konferenci je bilo boljše poznavanje mednarodnega in lokalnega delovanja na področju filmske vzgoje.

Povprečna ocena programske kakovosti konference:

Slabo Izvrstno

4.53 / 5

Povprečna ocena organizacije in tehnične izvedbe konference:

Slabo Izvrstno

4.86 / 5

Vsi udeleženci so odgovorili, da bi se tovrstne konference radi ponovno udeležili.

Kinodvor.
Mestni kino.

Informacije

Petra Slatinšek

Tel: +386 1 239 22 20

E-mail: petra.slatinsek@kinodvor.org

Kinodvor

Kolodvorska 13

1000 Ljubljana

Slovenija

Organizator: /
Organiser:

Kinodvor.
Mestni kino.
www.kinodvor.org

Ustanoviteljica
Mestna občina
Ljubljana

S finančno podporo: /
With the financial support of:

**SLOVENSKI
FILMSKI
CENTER**
JAVNA
AGENCIJA
SLOVENIAN
FILM
CENTRE

Ustvarjalna
Evropa

Kinodvor je član ECFA /
Kinodvor is an ECFA
member

Kinodvor je član Europa
Cinemas / Kinodvor is a
member of Europa Cinemas

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION